

I. Současná situace v zemědělství

Pozice agrárního sektoru v národním hospodářství a jeho ekonomické výsledky

Pozice agrárního sektoru v národním hospodářství

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2013 na celkové tvorbě HPH v základních b. c. 1,57 %, což představuje meziroční nepatrný nárůst o 0,02 p. b.

Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2013 zvýšil o 0,07 p. b. na 4,08 %. Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v roce 2013 meziročně zvýšily o 1,8 %, výdaje státu do odvětví zemědělství se zvýšily ve srovnání s rokem 2012 o 3,8 %.

Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu a rovněž podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu se meziročně zvýšil a činil 5,0 % v případě vývozu a 6,5 % v případě dovozu.

Snižování zaměstnanosti v zemědělství pokračovalo i v roce 2013, avšak již mírnějším tempem. Meziroční úbytek pracovníků v zemědělských podnicích činil 1,8 % a jejich počet se snížil na 103,5 tis. Podíl pracovníků v zemědělství na celkové zaměstnanosti v národním hospodářství ČR činil 2,1 % (meziročně se prakticky nezměnil).

Zemědělství je nadále charakterizováno mzdovou disparitou a zaostává v úrovni průměrných mezd za průměrem ČR. V roce 2013 se toto zaostávání snížilo na úroveň 80 %. Růst nominální mzdy zaměstnanců v zemědělství na přepočtené osoby činil 2,8 % a byl o 2,7 p. b. vyšší než průměr celkového růstu mezd v ČR. Vzhledem k tomu, že růst nominální mzdy v zemědělství byl vyšší než míra inflace, došlo zde k nárůstu reálné mzdy o 1,4 %.

Ekonomické výsledky agrárního sektoru

Rok 2013 představuje vůči výsledkům 2012 stabilizaci odvětví zemědělství s mírným nárůstem všech ukazatelů SZÚ v průměru o 4 %. Ekonomický výsledek v roce 2013 dosáhl hodnoty 16,7 mld. Kč. Přitom produkce zemědělského odvětví vzrostla o 4,7 % (s téměř shodným růstem produkce RV i ŽV), mezispotřeba rostla o něco rychleji (o 5,5 %), což se promítlo do pomalejšího růstu finálního ukazatele „Podnikatelský důchod“ o 1,5 %. Jeden z hlavních ekonomických ukazatelů „Důchod z faktorů“ vzrostl o 3 %. Stejnou měrou se zvýšil i tento ukazatel v přepočtu na 1 pracovníka vzhledem ke stagnaci celkového počtu přepočtených pracovníků v zemědělství (105,8 tis. AWU), což naznačuje pozitivní tendence růstu výkonnosti zemědělství.

Hodnota živočišné produkce vzrostla o 4,2 %. K tomu přispěla nárůstem hodnota produkce prasat o 2,8 % a drůbeže o 2,2 % při stagnaci hodnoty produkce skotu (pokles o 0,2 %).

Hodnota rostlinné produkce meziročně vzrostla o 4,7 %. K této změně přispěly růstem hodnoty produkce technické plodiny o 6,2 %, krmné plodiny o 21,7 %, zelenina o 5,4 %, brambory o 18,9 %, ovoce o 7,2 % a víno hroznové o 20,9 %. Naopak hodnota obilovin mírně poklesla o 2,4 %.

V roce 2013 došlo k meziročnímu zvýšení cen zemědělských výrobců o 4,5 %. Nejvýraznější nárůst zaznamenaly v rámci rostlinných komodit brambory (o 54,7 %) a zelenina a květiny (o 12,4 %). V rámci živočišných komodit pak vzrostla zejména cena mléka (o 7,8 %) a drůbeže (o 7,1 %), zatímco snížení (o 20,0 %) bylo zaznamenáno u ceny vajec. Cena vstupů do zemědělství celkem v roce 2013 meziročně vzrostla o 3,1 %. Z toho např. cena krmiv o 8,9 %, osiva a sadby o 4,0 %, energií a maziv o 0,2 % a pesticidů o 1,7 %. Tržní úrokové sazby na peněžním trhu v průběhu roku 2013 nadále klesaly.

Obrat českého agrárního zahraničního obchodu se v roce 2013 meziročně zvýšil o 20,2 mld. Kč, tj. o 6,3 %, na 341,5 mld. Kč. Z toho vývoz vzrostl o 10,6 mld. Kč, tj. o 7,2 %, na 158,9 mld. Kč, a dovoz o 9,6 mld. Kč, tj. o 5,5 %, na 182,6 mld. Kč. Vzhledem k vyšší hodnotě a tempu přírůstku na straně vývozu nežli dovozu poklesl schodek bilance českého AZO o 1,0 mld. Kč na 23,7 mld. Kč a stupeň krytí dovozu vývozem se zvýšil o 1,3 p. b. na 87,0 %, což jsou nejpříznivější hodnoty od vstupu ČR do EU. Ke snížení záporné obchodní bilance však došlo jen v rámci AZO ČR s třetími zeměmi, a to o 1,1 mld. Kč na 12,2 mld. Kč, zatímco v rámci agrárního obchodu s ostatními členy EU se bilanční schodek nepatrně zvýšil o 76,5 mil. Kč na 11,5 mld. Kč.

Agrární politika v roce 2013

Rok 2013 byl konečným rokem rozpočtového období 2007 - 2013, ve kterém přímé platby EU dosáhly 100% úrovně v porovnání se vstupním rokem 2004. V souladu s Víceletým finančním rámcem EU a s aplikací tzv. finanční disciplíny v EU pro rok 2013 byly přímé platby u podniků, kde tyto platby převýšily 2 000 €, sníženy o 2,45 %.

Celkové podpory se v roce 2013 meziročně zvýšily ze 41,5 mld. Kč na 42,7 mld. Kč, tj. téměř o 3%. Podpory samotným zemědělským podnikům (tj. bez výdajů na tzv. obecné služby) se zvýšily z 33,8 mld. Kč na 35,1 mld. Kč, tj. o 3,9 %. Nejvíce k této meziroční změně přispělo meziroční zvýšení výdajů ze zdrojů EU o 7,2 % a z národních dotací MZe o 13,8 %.

Největší podíl podpor připadl v roce 2013 na přímé platby (55,3 %), což představuje proti roku 2012 nárůst podílu o 4,1 p. b. Druhou největší složku podpor představují podpory v rámci PRV, jejichž podíl v roce 2013 na úrovni 25,9 % proti roku 2012 poklesl o 2,7 p. b. Podíl zdrojů EU na celkových podporách do českého agrárního sektoru se zvýšil ze 73,1 % v roce 2012 na 76,1 % v roce 2013.

Podle klasifikace EU se největší část podpor nadále soustřeďuje v Pilíři I (podpora příjmů podniků). Podpory v tomto pilíři včetně podpory cen v roce 2013 zaujímaly 62,6 % z celkových podpor. Podíl podpor v rámci Pilíře II (podpory rozvoje venkova) tak meziročně klesl z 32,1 % na 30,1 %.

Stav živočišné výroby

Prasata, vepřové maso

Vývoj chovu prasat v České republice bezprostředně ovlivňuje rentabilita tohoto odvětví, kterou nepříznivě ovlivňuje růst nákladů, výkyv cen zemědělských výrobců za jatečná prasata a dovozy živých prasat a vepřového masa. Zahraniční obchod je ovlivňován i aktuálním kurzem české koruny.

Především příznivá cena zemědělských výrobců v letech 2012 a 2013 a státní koncepce ozdravování chovů prasat vedly ke stabilizaci sektoru a dávají tak dobrý základ pro jeho budoucí vývoj.

I přes velké množství problémů, se kterými se chovatelé prasat v minulém desetiletí potýkali, došlo v posledních letech k výraznému zlepšení reprodukčních ukazatelů a parametrů výkrmnosti a jatečné hodnoty prasat díky zintenzivnění plemenářské práce.

Bilance výroby a spotřeby vepřového masa (tis.t.ž.hm.)

Rok	Výroba (tis.t ž. hm.)	Spotřeba (tis.t ž. hm.)	Dovoz (tis.t ž. hm.)	Vývoz (tis.t ž. hm.)	Míra soběstačnosti %
2008	431,6	583,0	212,4	64,6	74,0
2009	370,3	568,9	256,2	58,8	65,1
2010	366,4	574,0	279,6	68,6	63,8
2011	350,3	576,3	301,7	76,8	60,8
2012	303,6	556,6	328,5	77,6	54,5
2013	311,6	540,7	317,8	86,2	57,6

Pramen: ČSÚ, ÚZEI, MZe, celní statistika

Objem dovozu i vývozu vepřového masa zůstává i nadále ve srovnání s ostatními druhy mas nejvyšší. Dovoz vepřového masa se v roce 2013 ve srovnání s rokem 2012 nepatrně snížil o necelé 1 %. Z celkového objemu dovezeného vepřového masa téměř polovina byla dovezena z Německa (45 % z celkového objemu dovážené hmotnosti). Dalšími významnými dovozci byli Belgie (11%), Španělsko (11%) a Polsko (8%). Nepatrně se zvýšil vývoz vepřového masa (o 4,5 %).

Nízké stavy prasat a nedostatek masa z tuzemských zdrojů jsou stále řešeny poptávkou po dovozu živých prasat, především selat k dalšímu dokrmu, avšak oproti roku 2012, kdy byl zaznamenán rekordní dovoz selat (500 tis. ks), se v roce 2013 dovezlo o téměř 200 tis. ks selat

méně. Z Dánska bylo dovezeno 202 tis. kusů o průměrné hmotnosti 26 kg za cenu 67 Kč za 1 kg živé hmotnosti.

Positivní zprávou týkající se českého sektoru chovu prasat je především to, že se chovatelé prasat v České republice zařadili v roce 2013 mezi nejúspěšnější chovatelské země ve srovnání z pohledu dosažených reprodukčních ukazatelů.

Tento nadějný vývoj potvrdil také ukazatel soběstačnosti České republiky ve výrobě vepřového masa, kdy ještě v roce 2012 se pohyboval pod hranicí 55 %, ale v roce 2013 to bylo již 58 %.

Ministerstvo zemědělství průběžně analyzuje účinnost vynaložených prostředků do sektoru chovu prasat tak, aby finanční prostředky byly vynaloženy účelně, s očekávanou návratností, která se projeví nejen ve stabilizaci celkových stavů prasat a následném zvýšení soběstačnosti ve výrobě vepřového masa, ale i v biologické bezpečnosti a zvýšení prevence proti šíření nálezů, které se na evropském kontinentě vyskytují.

Drůbež, drůbeží maso

V roce 2013 klesla produkce drůbežího masa proti roku 2012 o 5,8 % a byla tak vůbec nejnižší od vstupu ČR do EU v roce 2004. V roce 2014 se předpokládá stagnace a nebo mírný pokles produkce tohoto druhu masa. Stejně se očekává i úroveň spotřeby tohoto druhu masa, kdy v posledních několika letech se pohybovala kolem hranice 25,0 kg/obyv./rok. Tato výše spotřeby byla o 2 kg vyšší, než průměrná spotřeba tohoto druhu masa v EU. V posledních několika letech se výkyvy spotřeby drůbežího masa se řádově pohybují v deseti dkg.

Přestože poptávka po tomto druhu masa stagnuje i přes nárůst ceny, která kopíruje růst ceny hlavně u vepřového masa, tak díky jeho snadné kuchyňské úpravě se řadí na přední místo ve spotřebním koši.

V roce 2012 a 2013 byl zaznamenán pokles produkce proti roku 2010, který byl převážně způsoben dopady unijních standardů pohody kuřat chovaných na maso (směrnice Rady 2007/43/ES ze dne 28. června 2007 o minimálních pravidlech pro ochranu kuřat chovaných na maso převedená do českého právního řádu vyhláškou č. 464/2009 Sb., ze dne 16. prosince 2009, kterou se mění vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat).

Bilance výroby a spotřeby drůbežího masa (tis. t ž. hm.)

Rok	Výroba	Dovoz	Vývoz	Spotřeba	Míra soběstačnosti %
2008	282,5	87,5	30,4	339,1	95,9
2009	270,5	103,2	34,4	338,3	88,2
2010	263,0	103,9	35,6	332,6	84,9
2011	236,8	120,2	33,9	323,3	73,2
2012	241,7	148,9	42,8	348,4	69,4
2013	235,0	139,4	43,5	331,9	70,8

Pramen: ČSÚ, SDP, celní statistika, Situační a výhledové zprávy MZe

Stavy drůbeže v roce 2011 se snížily k 1. 4. proti roku 2010 o 14,5 % (Soupis hospodářských zvířat) vlivem neustále se snižujících cen zemědělských výrobců a realizací poptávky z domácích zdrojů, zatímco v roce 2012 poklesly stavy drůbeže proti roku 2011 pouze o 2,6 %. **V roce 2013 proti roku 2012 se naopak stavy drůbeže zvýšily o 12,4 %** vlivem některých opatření na podporu chovu drůbeže a také růstem ceny zemědělských výrobců.

Vejce

Rok 2012 se stavy nosnic jak v zemědělském sektoru, tak v domácím hospodářství snížily to o 7,3 % a dostaly se tak na nejnižší úroveň po vstupu ČR do EU. Tuto skutečnost zřejmě způsobila změna a úprava technologií podle směrnice Rady 74/1999 stanovující minimální standardy pro ochranu nosnic. Změna spočívala v zákazu využití tzv. neobohacených klecí. Výrobci vajec se s touto skutečností vyrovnali a stavy slepic v obou sektorech se v roce 2013 zvýšily i přes snížení ceny zemědělských výrobců. Důsledkem zvýšení se v roce 2013 zvýšila výroba vajec proti roku 2012 o skoro 8 %. Spotřeba vajec v ČR je jedna z nejvyšších ve vyspělých státech Evropy a pohybuje se již několik let kolem 240 kusů vajec na obyvatele a rok. Rozdíl mezi spotřebou a výrobou je řešen dovozem, který v současné době tvoří jednu třetinu výroby.

Bilance výroby a spotřeby vajec (mil. ks)

Rok	Výroba	z toho samoz.	Dovoz	Vývoz	Spotřeba	Míra soběstačnosti %
2008	2 647	926	421,6	180,1	2 888,5	91,5
2009	2 275	916	527,9	146,3	2 656,6	89,6
2010	2 125	888	615,7	191,7	2 549,0	84,1
2011	2 168	896	647,5	157,5	2 658,0	81,6
2012	2 001	852	650,5	179,5	2 472,0	80,9
2013	2 160	926	614,4	255,2	2 519,2	85,7

Pramen: ČSÚ – Výsledky chovu skotu, prasat a drůbeže, celní statistika, MZe

Koeficient pro přepočet kg na kusy vajec: skořápková vejce 17,4 ks
 tekuté vaječné produkty 20 ks
 sušené vaječné produkty 72 ks

Ministerstvo zemědělství podporuje chov drůbeže v několika rovinách. Jde o podporu investic pro chovatele v rámci Programu rozvoje venkova, dále vynakládá finanční prostředky na zlepšování genetického potenciálu drůbeže a ochrany zdraví drůbeže. Chovatelům jsou přispívány finanční prostředky na polovinu vynaložených nákladů na pojištění chované drůbeže a chovatelských zařízení.

Ministerstvo zemědělství reagovalo na nepříznivou situaci v sektoru chovu drůbeže a i v roce 2013 zařadilo v rámci dotačního programu 8. Nákazový fond podprogram, podpory vybraných činností zaměřených na preventivní opatření proti výskytu zoonóz v chovech drůbeže.

V neposlední řadě chovatelé drůbeže v roce 2013 využili z národních zdrojů finanční prostředky k podpoře částečné úhrady na odvoz a likvidaci kadáverů.

Skot, hovězí maso

V chovu krav bez tržní produkce mléka od roku 1995, tedy roku od kdy je tato kategorie v České republice sledována, dochází s mírnými krátkodobými výkyvy naopak k jejich neustálému zvyšování počtu chovaných kusů. Chov masného skotu plně projevuje svou nezastupitelnou úlohu nejen ve svém potenciálu produkovat spotřebiteli žádané kulinařsky a dieteticky kvalitní maso, ale i v naplňování jeho mimoprodukčních funkcí v rámci utváření krajiny a vůbec celého českého venkova.

Bilance výroby a spotřeby hovězího masa (tis.t ž.hm.)

Ukazatel	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počáteční zásoba	7,1	9,1	11,8	11,3	11,8	7,1
Výroba	182,7	180,9	170,6	170,3	170,8	164,0
Dovoz	29,9	37,1	43,1	43,2	37,7	41,0
Celková nabídka	219,7	227,1	225,7	224,8	220,3	212,1
Domácí spotřeba	149,5	149,4	149,3	139,7	129,9	117,0
Vývoz	61,1	65,9	65,1	73,1	83,5	86,7
Celková poptávka	210,6	215,3	214,4	212,8	231,4	203,7
Konečná zásoba	9,1	11,8	11,3	11,8	7,1	8,7
Soběstačnost	122,2	121,1	114,5	121,6	131,5	140,1

Pramen: ČSÚ, ÚZEI, MZE, Celní statistika

V roce 2012 byla výroba na úrovni 170,8 tis. t živé hmotnosti skotu (meziročně 100,3 %), dovoz klesl na výši 37,7 tis. t (meziročně 87,3 %). Vývozy se zvýšily na 83,5 tis. t živé hmotnosti skotu (meziročně 114,2 %), domácí spotřeba opětovně klesla a to na historické minimum ve výši 129,9 tis. t (meziročně 93,0 %). Soběstačnost se tudíž zvýšila, a to na historické maximum, které bylo na úrovni 131,5 % (meziročně + 9,9 %).

Rok 2013 byl ve znamení nižší jak výroby, tak i spotřeby hovězího masa. Výroba byly ve výši 164 tis. t živé hmotnosti skotu (meziročně 96,5 %), dovoz se zvýšil na 41 tis. t (meziročně 108,8 %). Vývoz se již třetím rokem zvyšoval, nyní na 86,7 tis. t (meziročně 103,8 %) a domácí spotřeba pravděpodobně vlivem rostoucích spotřebitelských cen významně poklesla na 117 tis. t (meziročně 90,0 %). Soběstačnost v produkci hovězího masa se tedy opět 4. rok v řadě zvýšila, tentokrát na 140,1 %, což činí v této komoditě historické maximum (meziročně + 8,6 %).

Mléko

Bilance výroby a spotřeby mléka

Ukazatel/rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013 ²⁾
Počáteční zásoby ¹⁾ v mil. l	71,1	97,7	59,9	60,7	68,7	61,6
Nákup do mlékáren v mil. l	2 368,6	2 291,7	2 251,4	2 303,9	2 381,8	2 319,5
Dovoz ¹⁾ v mil. l	810,2	853,7	848,8	853,0	898,5	879,5
Celková nabídka v mil. l	3 249,9	3 243,1	3 160,1	3 217,6	3 349,0	3 260,6
Domácí tržní spotřeba v mil. l	2 214,6	2 233,2	2 197,0	2 138,5	2 201,0	2 156,0
Vývoz ¹⁾ v mil. l	937,6	909,7	902,4	1 010,4	1 086,4	1 041,7
Konečné zásoby ¹⁾ v mil. l	97,7	59,9	60,7	68,7	61,6	62,9
Soběstačnost v %:						
Výroba mléka/spotřeba mléka	123,2	121,2	118,9	124,6	124,5	128,7
Nákup mléka/spotřeba mléka	107,0	102,6	102,5	107,7	108,2	107,6
Výroba sýrů a tvarohů/spotřeba sýrů a tvarohů	76,2	73,1	73,5	74,0	73,2	72,0

Pramen: ČSÚ, celní statistika, rezortní statistika MZe (6-12), SZIF (tržní produkce), propočty MZe ČR

Pozn.: 1) přepočteno na ekvivalent mlék, 2) předběžný údaj,

údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky a spotřeby. Ve vývozu jsou zahrnuté výrobky a syrové mléko vyvážené mlékárenami z nákupu mléka,

Velmi citlivou problematikou je situace v sektoru mléka. Na evropské i národní úrovni jsou projednávány možnosti podpůrných opatření směřujících ke stabilizaci sektoru.

Je zcela zjevné, že krize v sektoru mléka z roku 2008 se může opakovat. Produkce mléka ve třetích zemích se neustále zvyšuje, státy jako je Argentina, Brazílie, Čína aj., které dříve nebyly tak významnými obchodními hráči, posilují svou pozici na světových trzích. S rostoucí nabídkou a klesající poptávkou vždy klesá i cena. Proto bychom na evropské úrovni měli zvážit, jak v budoucnu krizi co nejlépe čelit.

Otázkou zůstává, vývoj a rozložení trhu s mlékem a mléčnými výrobky po zrušení kvót v samotné EU-28 po 31. březnu 2015. Evropská unie má v těchto dnech vydat zprávu o situaci na trhu s mlékem spolu se zhodnocením, zda opatření, která byla provedena v rámci „mléčného balíčku“ jsou dostačující (zejména, pokud jde o posílení jednacích pozic producentů, družstev a mezi-profesních organizací, transparentnost apod.). Na základě nerovných podmínek v zemědělském podnikání na domácím a unijním trhu panují obavy, že v budoucnu bude výroba mléka směřována převážně do některých zemí původní EU-15, které měly výhodnější, pro nově přistupující země nerovné ekonomické podmínky na přípravu a další rozvoj, a to jak při získávání, tak i zpracování mléka a následného odbytu mlékárenských výrobků. Nárůst dojníc v roce dva roky po sobě je výrazný zejména v Nizozemsku (meziročně o 3,6 %), ve Španělsku (o 3,6 %), v Irsku (o 2,1 %), v Německu (o 1,8 %) a ve Francii (o 1,5 %). V zemích EU-N13 počet dojníc celkově klesá z důvodů probíhající restrukturalizace.

ČR je jedním z členských států, které stále nepovažují současnou **situaci na trhu** s mlékem za výrazně příznivou. Výkupní ceny mléka v ČR se stále pohybují pod průměrem Společenství – producenti mléka v České republice dostávají za mléčnou surovinu, po Rumunsku, zaplacenou nejnižší cenu z evropských zemí. Je potřeba uvažovat o poskytnutí jistoty producentům, že budou moci na trhu působit i v případě, že cena mléka klesne na určitou hranici. Nabízí se zde možnost stanovení tzv. **virtuální ceny**, která by vycházela z produkčních nákladů a aktuální výše přímých plateb a která by producentům poskytovala

jistotu, že pokud výkupní cena mléka ve Společenství klesne pod hranici virtuální ceny, bude aktivována příslušná bezpečnostní síť. Virtuální cena by byla použitelná v případě, že by došlo k destabilizaci cen na trhu. Jedním z dalších možných řešení je např. i založení tzv. mléčného fondu apod.

Česká republika:

Průměrné roční stavy dojených krav byly v roce 2013 v České republice meziročně po dlouhých letech vyšší o 1,1 % (nárůst stavů z 368,7 tis. ks v roce 2012 na 372,7 tis. ks v roce 2013). Průměrná roční dojivost krav se v roce 2013 zvýšila pouze o 0,1 %, o 10,8 l/ks, na 7 443,4 l/ks.

Roční produkce mléka v České republice v roce 2013 ve výši 2 774,5 mil. představovala meziroční zvýšení o 1,2 % (o 33,8 mil. l). Rovněž i tržní produkce mléka, tzn. celkový prodej mléka, oproti předchozímu roku vzrostla o 1,4 % (o 36,9 mil. l), a to na 2 665,5 mil. l. Jako negativní vývoj lze hodnotit vývoz zboží s nízkou přidanou hodnotou, kdy z celkové tržní produkce mléka bylo zejména prostřednictvím odbytových organizací prodáno celkem téměř 20 % mléčné suroviny do zahraničí, převážně do Německa. Tato situace vedla k tomu, že v porovnání s rokem 2012 se v roce 2013 snížil objem mléka ke zpracování v tuzemských mlékárnách o 2,5 %.

Tržby za mléko v roce 2013 v České republice dosáhly 19,7 mld. Kč. Průměrná roční cena za mléčnou surovinu vyplacená mlékárnami na území České republiky za rok 2013 dosáhla 8,50 Kč/l. Od ledna 2013 do prosince 2013 došlo ke zvýšení ceny mléka ze 7,93 Kč/l na 9,49 Kč/l, tj. nárůst ceny o 19,7 %. Cena za mléko je podporovaná silnou poptávkou na zahraničních trzích, kde mlékárenské komodity dosahují historicky vysokých úrovní cen. Nicméně nárůst ceny mléka v České republice v roce 2013 v porovnání s dosaženými cenami producentů mléka v ostatních evropských zemích ukazuje na další propad cenových rozdílů uvnitř evropského trhu.

Podle předběžných údajů za rok 2013 došlo ke snížení celkové domácí spotřeby mléka a mléčných výrobků. Česká republika čelí vysokým dovozům. Dovozy ze tří zemí - z Německa (43,6 %), Polska (26,0 %) a Slovenska (12,6 %) představují celkem 82,2 % veškerého dovozu mléka a mléčných výrobků (z finančního vyjádření). Podíl celkového dovozu mléka a mléčných výrobků (v přepočtu na mléko) na celkové domácí spotřebě v roce 2013 stagnoval na 40,8 %. Podíl dovozu přírodních sýrů a tvarohů na jejich spotřebě v roce 2013 představoval 48,4 %, u tavených sýrů podíl dosáhl 48,2 %, u másla 35,9 %, u jogurtů ostatních zakysaných mléčných výrobků 25,7 %.

Stav rostlinné výroby

OBILOVINY

Celková sklizeň obilovin v ČR v roce 2013 dosáhla 7 512,6 tis. t. Proti skutečnosti předchozího roku se jedná o 14% zvýšení. Jedná se o mírně nadprůměrnou sklizeň, která svým množstvím dostatečně pokrývá kvantitativní požadavky domácí potřeby, která se v dlouhodobém průměru pohybuje ve výši 5 300- 6 000 tis. t.

Produkce nejrozšířenější zemědělské plodiny v ČR, pšenice ozimé, činila 4 530,8 tis. t, což je o 40,1 % více než v roce 2012. Sklizeň jarního ječmene dosáhla 1 119,1 tis. t, tj. o 107,0 tis. t méně než v předchozím roce (především v důsledku snížení osevních ploch). U ozimého ječmene je zaznamenán mírný nárůst v produkci o 84,3 tis. t (díky zvýšení osevních ploch a vyššího hektarového výnosu) na úroveň 474,7 tis. t. Ke zvýšení produkce došlo také u žita, která činila 176,3 tis. t, tj. meziroční nárůst o 19,9 %).

Bilanční tabulka obilovin celkem (kromě rýže)

Ukazatel	Jedn.	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/* 2014
Osevní plocha	tis. ha	1 558,6	1 541,7	1 462,8	1 479,5	1 454,4	1 413,1
Výnos	t/ha	5,37	5,08	4,70	5,60	4,53	5,32
Výroba	tis. t	8 369,5	7 832,0	6 877,6	8 284,8	6 595,5	7 512,6
Počáteční zásoby	tis. t	1 210,1	1 409,9	1 510,7	1 542,8	1 740,5	1 338,8
Dovoz celkem	tis. t	126,8	73,8	101,6	140,6	284,9	235,0
Celková nabídka	tis. t	9 706,4	9 315,7	8 489,9	9 968,2	8 620,9	9 086,4
Domácí spotřeba celkem ¹⁾	tis. t	5 833,0	5 388,0	5 480,0	5 510,0	5 438,9	5 435,0
z toho – potraviny	tis. t	1 987,0	2 045,0	2 101,0	2 212,0	2 103,0	2 099,0
– osiva	tis. t	347,0	333,0	338,0	330,5	337,0	346,0
– krmiva	tis. t	3 187,0	2 777,0	2 768,0	2 734,5	2 759,0	2 722,0
– technické užití	tis. t	312,0	233,0	273,0	233,0	239,9	268,0
Vývoz celkem	tis. t	2 272,5	2 073,2	1 791,8	2 678,3	1 843,2	2 406,0
Intervenční nákup	tis. t	191,1	343,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	324,7	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	191,1	343,8	19,1	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	8 296,6	7 805,0	6 947,1	8 227,6	7 282,1	7 841,0
Konečné zásoby	tis. t	1 409,9	1 510,7	1 542,8	1 740,5	1 338,8	1 245,4
Kon. zásoby/celkové užití	%	16,99	19,36	22,21	21,15	18,38	15,88
Kon. zásoby/domácí spotřeba	%	24,17	28,04	28,15	31,59	24,62	22,91

Pramen: ČSÚ

Poznámka: Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR, *) údaje kromě osevní plochy odhad

OLEJNINY

Sklizňová plocha olejnin se v marketingovém roce 2013/2014 meziročně zvýšila o 3 % na 486,9 tis. ha. Olejnin pro tuto sklizeň tvořily 19,7 % orné půdy. Díky zvýšení ploch a vysokému výnosu (3,15 t/ha) bylo celkem sklizeno 1 532,8 tis. t olejnin, tj. meziroční nárůst o 27 %. Největší podíl sklizňových ploch tvořila již tradičně řepka olejná se 418,8 tis. ha, po ní následovala slunečnice se sklizňovou plochou 21,3 tis. ha, mák s 20,3 tis. ha, hořčice na semeno s 16,5 tis. ha, sója s 6,5 tis. ha, len olejný s 1,5 tis. ha a ostatní olejnin s 2,1 tis. ha. Řepka, která v tomto roce dosáhla dosud nejvyšší sklizně (1 443,2 tis. t) se na celkové produkci olejnin podílela 94 %.

Bilance výroby a užití olejnin celkem*

Ukazatel	MJ.	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14 ¹⁾
Sklizňová plocha	tis. ha	450,4	482,9	484,5	487,5	461,7	468,6	484,8
Hektarový výnos	t/ha	2,54	2,47	2,64	2,38	2,56	2,58	3,16
Produkce	tis. t	1 144,7	1 193,3	1 278,4	1 159,1	1 182,1	1 209,8	1 532,8
Dovoz	tis. t	82,0	91,7	98,5	157,2	186,5	305,3	195,7
Celková nabídka	tis. t	1 355,3	1 322,0	1 474,1	1 360,6	1 455,3	1 662,3	1 828,3
Domácí užití celkem ²⁾	tis. t	822,7	695,1	879,9	946,6	899,2	1 088,2	991,8
Vývoz	tis. t	495,7	529,6	549,9	327,3	408,9	474,3	762,0
Konečná zásoba ²⁾	tis. t	37,0	97,3	44,2	86,7	147,2	99,9	74,5

Pramen: ČSÚ, MZe ČR

Poznámka: *Zahrnuje řepku, slunečnici, mák, hořčici, len a sóju. Ostatní olejnin jsou v České republice pěstovány okrajově.

¹⁾ predikce MZe ČR, s výjimkou údajů o sklizni

²⁾ kvalifikovaný odhad MZe ČR

Zahraniční obchod České republiky s olejnatými komoditami v posledních letech prochází změnami. V marketingovém roce 2012/13 došlo k výraznému zvýšení vývozu i dovozu u řepky, přičemž dovoz i vývoz ostatních olejnatých komodit zůstal na přibližně stejné úrovni, nebo se spíše snížil. Výjimku tvoří dovoz sóji, který se meziročně zvýšil o 30 %, ale v celkovém objemu olejnatých semen nemá příliš velký význam. U řepky se vývoz zvýšil o 31 % a dovoz dokonce o 115 %.

Bilance výroby a užití řepky olejné v České republice

Ukazatel	MJ.	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14 ¹⁾
Sklizňová plocha	tis. ha	337,6	356,9	354,8	368,8	373,4	401,3	418,8
Hektarový výnos	t/ha	3,06	2,94	3,18	2,83	2,8	2,76	3,45
Produkce	tis. t	1 031,9	1 048,9	1 128,1	1 042,4	1 046,1	1 109,1	1 443,2
Počáteční zásoby	tis. t	80,0	18,8	66,1	23	71,7	121,6	71,8
Dovoz	tis. t	29,9	32,6	64,9	106,3	103	221,7	91
Celková nabídka	tis. t	1 141,8	1 100,3	1259,1	1171,7	1220,8	1452,4	1 606,0
Průmysl. zprac. ²⁾	tis. t	700,0	596	785	844,7	792,8	979,3	880
z toho MEŘO	tis. t	242,3	300,0	370	480	510	410	680
Osivo	tis. t	2,4	2,5	2,5	2,5	2,5	2,7	3,2
Vývoz	tis. t	420,6	435,7	448,6	252,8	303,9	398,6	703
Celková spotřeba	tis. t	1 123,0	1034,2	1236,1	1100,0	1099,2	1380,6	1586,2
Konečná zásoba ³⁾	tis. t	18,8	66,1	23	71,7	121,6	71,8	19,8

Pramen: ČSÚ, MZe ČR

Poznámka: ¹⁾ predikce MZe ČR, s výjimkou údajů o sklizni

²⁾ kvalifikovaný odhad MZe ČR

³⁾ konečná zásoba dle statistického zjišťování MZe a ČSÚ

Bilance výroby a užití semena slunečnice

Ukazatel	MJ.	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14 ¹⁾
Sklizňová plocha	tis. ha	24,4	24,5	25,6	27,2	28,6	24,6	21,3
Hektarový výnos	t/ha	2,13	2,49	2,38	2,11	2,48	2,31	2,20
Produkce	tis. t	52,0	60,9	61,0	57,4	70,9	56,9	46,8
Dovoz	tis. t	12,2	20,7	4,2	13,2	46,3	37,8	55,0
Celková nabídka	tis. t	100,3	95,0	84,1	73,1	118,4	113,3	126,0
Domácí užití celkem ²⁾	tis. t	50,5	32,5	32,9	35,9	50,0	54,0	55,0
Vývoz	tis. t	36,4	43,6	48,7	36,0	49,8	35,1	20,0
Konečná zásoba ²⁾	tis. t	13,4	18,9	2,5	1,2	18,6	24,2	51,0

Pramen: ČSÚ, MZe ČR

Poznámka: ¹⁾ predikce MZe ČR, s výjimkou údajů o sklizni

²⁾ kvalifikovaný odhad MZe ČR

OVOCE

Po třech velmi špatných ročnících lze konstatovat, že i přes netypický průběh roku byla sklizeň ovoce v roce 2013 meziročně vyšší o 3,8 % v objemu 311,4 tis. t, avšak v porovnání s pětiletým průměrem o 8,4 % nižší. Celková sklizeň jablek byla oproti předchozímu roku nižší o 3,5 % a činila 194,5 tis. t (z toho 120,6 tis. t jablek bylo z produkčních sadů). Regionálně byly ve sklizni jablek velké rozdíly – na Moravě byla dobrá úroda, naopak v Čechách byla kvůli deštům a krupobití sklizeň nižší.

Výměra ovocných sadů v ČR dosahovala v roce 2013 podle ČSÚ celkových 22 687 ha, z toho 16 692 ha činí produkční plodné sady. Z celkové plochy produkčních sadů je 46,7 % sadů přestárlých, tzn. v poklesu plodnosti, mírně se meziročně zvýšila plocha sadů na začátku plodnosti a v plné plodnosti. Za perspektivní ovocné druhy jsou považovány

hrušně a švestky, u nichž se sady nové a na začátku plodnosti shodně podílí 36 % na celkové ploše výsadeb. Naopak u jabloní do těchto dvou kategorií sadů spadá jen 13 % ploch a 57 % ploch jabloňových sadů je přestárých (v poklesu plodnosti). Výrazně na ústupu je pěstování broskví, angreštu, červeného a bílého rybízu. Restrukturalizace ovocných sadů je finančně podporována v rámci dotační politiky státu. V období let 1995 – 2013 bylo v ČR nově vysázeno celkem 11 460 ha produkčních ovocných sadů, z toho s podporou státu 9 309 ha.

V ČR je ovoce, stejně jako zelenina, pěstováno v systému integrovaného způsobu pěstování ovoce (IPO), jehož rozsah v současné době dosahuje 10,5 tis. ha, což představuje 63% podíl na celkové výměře produkčních sadů. V roce 2013 bylo ve Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce (SISPO), což je dobrovolné sdružení pěstitelů ovoce a zástupců výzkumu, registrováno 298 členů.

Dovoz čerstvého a sušeného ovoce do ČR má od roku 2011 klesající tendenci. V roce 2013 zaznamenal z množství hlediska meziroční mírný pokles (-1 %) na 534,7 tis. t. Hodnota dovezeného ovoce však vzrostla o 7,4 % na 12,2 mld. Kč. Největšími dodavateli ovoce bylo tradičně Španělsko (110,9 tis. t), Itálie (46,9 tis. t), Německo (44,0 tis. t), Polsko (36,3 tis. t) a Slovensko (24,4 tis. t).

Vývoz čerstvého a sušeného ovoce včetně reexportu meziročně klesl o 7,3 % na úroveň 166,6 tis. t v hodnotě 3,3 mld. Kč. Příčinou byl pokles vývozu moštových jablek v porovnání s předchozím rokem, kdy jich bylo vyvezeno rekordní množství. Export ovoce ve výši 166,3 tis. t směřoval do zemí EU, nejvíce na trh Slovenska (78,8 tis. t), Německa (40,2 tis. t), Rakouska (17,6 tis. t), Polska (10,1 tis. t) a Itálie (6,5 tis. t).

ZELENINA

V roce 2013 postihla na začátku června pěstitelé v Čechách ničivá povodeň, která zatopila a zcela zničila úrodu zeleniny na 982 ha. Protože se neočekávalo, že se tato přírodní katastrofa bude opakovat v tak krátkém časovém intervalu (od povodni roku 2002), pěstitelé si pojistili porosty např. proti kroupám a jiným rizikům, proti povodni však ve většině případů nikoliv.

Vzhledem k nepříznivému průběhu počasí nedosáhla produkce zeleniny v roce 2013 očekávané výše, nižší byl zejména podíl tržní zeleniny. Celková sklizeň činila podle šetření ČSÚ 239,7 tis. t (z 12,6 tis. ha), což v porovnání s nízkou sklizní roku 2012 sice představuje zvýšení o 3 %, avšak v porovnání s pětiletým průměrem se jedná o 5% pokles. Nižší byla především sklizeň tradičních druhů zelenin, jako je hlávková kapusta, hlávkové zelí, květák, salátové okurky, rajčata, ředkvičky, což je ovšem také dáno redukcí pěstebních ploch těchto zelenin.

Dovoz čerstvé zeleniny do ČR v roce 2013 se po poklesu v roce 2012 opět zvýšil a dosáhl 571,4 tis. t (tj. 7% meziroční nárůst). Hodnota dovezeného zboží vzrostla o více než 9 % na 9,3 mld. Kč. Největšími dodavateli bylo tradičně Nizozemsko (111,9 tis. t), Španělsko (95,5 tis. t), Německo (80,7 tis. t), Polsko (70,9 tis. t) a Itálie (50,3 tis. t).

Vývoz čerstvé zeleniny včetně reexportu mírně klesl na 91,9 tis. t v hodnotě 1,7 mld. Kč, přičemž z 99,7 % směřoval do zemí EU. Nejvíce čerstvé zeleniny bylo dodáno

na trh Slovenska (69,1 tis. t) dále pak do Německa (7,7 tis. t), Polska (3,7 tis. t) a Nizozemska (2,4 tis. t).

Stejně jako ovoce je i zelenina v ČR pěstována v rámci systému integrované produkce (IPZ). Vzhledem k ekonomickým problémům posledních let se někteří pěstitelé v roce 2013 rozhodli po skončení pětiletého období již dále v pěstování zeleniny v tomto systému nepokračovat. V roce 2013 je v tomto systému zařazeno 79 pěstitelů s výměrou přesahující 5,9 tis. ha, což představuje cca 60% podíl z celkové pěstební plochy zeleniny členů Zelinářské unie Čech a Moravy.

BRAMBORY

V roce 2013 byly brambory v ČR pěstovány na 29 301 ha, tj. meziroční pokles o další téměř 3 %. Sklizeň dosáhla celkových 646 871 t brambor, z toho 30 463 t brambor raných, 555 778 t brambor ostatních a 60 630 t brambor sadbových.

Bramborový škrob

Množství zpracovaných brambor pro výrobu bramborového škrobu bylo v roce 2013 o 21 782 t nižší než v roce 2012. Pro výrobu 19 248 t bramborového škrobu bylo zpracováno 89 979 t brambor.

CUKR – CUKROVÁ ŘEPA

Česká republika je stabilním, středně velkým produkčním státem EU s přívlastkem čistého vývozce. Opět vyrobila větší množství cukru nad svoji kvótu, přičemž velké množství prodala jak na trh EU, tak mimo něj. Zůstalo tím zachováno aktivní saldo bilance obchodu s cukrem. ČR je tak srovnatelná s vyspělými starými členskými státy. Je to však umožněno srovnatelnou podporou pěstitelů cukrové řepy, která je aplikována i v okolních státech.

Plochy cukrové řepy v ČR vykazují posledních pět roků každoročně mírný nárůst. Celkově tak v ČR v roce 2013/14 dosáhla plocha cukrové řepy 61 978 ha, z čehož 9 287 ha tvořila plocha na výrobu kvasného lihu.

Celkem bylo zpracováno 3 308 496 t cukrové řepy na výrobu cukru s výnosem bulev 62,79 t/ha. Cukru bylo z řepy vyrobeno celkem 512 316 t, meziročně tak došlo k poklesu o 3,6 %. Kromě uvedeného cukru byl v rámci předpisů EU v režimu výroby cukru nad kvótu vyroben i cukr mimo území ČR v množství 27 tis. t, přičemž je toto množství pokryto vývozními licencemi mimo území EU. Kvalitativní parametry vlivem špatných klimatických podmínek během celé vegetace vykazovaly poměrně vysokou variabilitu, nicméně celkové výsledky ročníku lze hodnotit jako průměrně dobré. Minimální cena cukrové řepy v EU je od hospodářského roku 2009/10 stabilní a neměnná ve výši 26,29 EUR/t při standardní jakosti. V roce 2013 dosáhla průměrná CZV cukrové řepy podle údajů ČSÚ hodnoty 825 Kč/t, průměrná CPV krystalového cukru v ČR dosáhla hodnoty 18,29 Kč/t a cena spotřebitelská udržela historicky nejvyšší hladinu průměrem 24,15 Kč/kg.

Bilance výroby a spotřeby cukru včetně cukru ve výrobcích a substituentů¹⁾ (tis. t)

Ukazatel	2006/07 **	2007/08 ***	2008/09 ***	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Počáteční zásoba	105,0	119,8	62,5	86,4	41,1	70,9	94,4
Výroba cukru z řepy	470,5	353,9	414,7	431,8	432,8	564,4	535,5
Dovoz celkem	364,0	222,2	237,0	261,9	323,7	305,6	294,0
- dovoz cukru	91,6	83,4	91,9	90,5	76,5	86,0	84,0
- cukr ve výrobcích	272,4	138,8	145,1	209,2	247,2	219,6	210,0
Celková nabídka	939,5	695,9	714,2	780,1	797,6	940,9	923,8
Domácí spotřeba	514,0	395,5	351,3	393,1	437,1	497,9	518,8
Vývoz celkem	305,7	238,2	276,5	346,0	289,6	348,6	330,0
- vývoz cukru	166,0	147,7	155,3	213,3	164,5	227,5	215,0
- cukr ve výrobcích	139,7	90,5	121,2	138,7	125,1	121,1	115,0
Celková poptávka	819,7	633,4	627,8	739,0	726,7	846,5	848,8
Konečná zásoba	119,8	62,5	86,4	41,1	70,9	94,4	75,0

Pramen: MZe, ČSÚ a SZIF.

¹⁾Všechny údaje až do roku 2003/04 jsou uvedeny za období kvótového roku, tedy od 1.9. do 31.8. následujícího roku. * od 1.7. do 30.6.následujícího roku. ** od 1.7.2006 do 30.9.2007 (výjimečně celkem 15 měsíců). *** hosp. roky od 2007/08 jsou od 1.10. do 30.9. příštího roku.

CHMEL

České chmelařství neodmyslitelně patří k českému zemědělství a nadále je v zájmu ČR tuto tradici udržet. Česká republika je největším producentem jemného aromatického chmele na světě, v rámci EU 28 je druhým největším producentem chmele za Německem a z pohledu produkce třetím největším producentem chmele na světě. Přes 80 % produkce českého chmele je vyváženo do zahraničí. Hodnota vyvezeného chmele dosahuje úrovně 0,75 - 1 mld. Kč.

Podle údajů Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského (ÚKZÚZ) byla v roce 2013 celková sklizňová plocha chmele 4 319 ha. Jemná aromatická odrůda Žatecký poloraný červeňák dosáhla podílu 88 % z celkové výměry chmele ČR. Sklizeň chmele v roce 2013 dosáhla 5 329,75 t s průměrným celkovým výnosem 1,23 t/ha.

Český chmel nadále zůstává důležitou položkou českého agrárního sektoru. V kalendářním roce 2013 bylo vyvezeno celkem 3 619 t českého chmele, z toho 79,5 % ve formě pelet a zbylá část pak ve formě sušeného lisovaného chmele. Největšími odběrateli je stále Japonsko následované Čínou a Německem. Výraznější nárůst exportu byl zaznamenán u chmele, který směřoval zejména do východních zemí jako Rusko, Vietnam, Jižní Korea nebo Lotyšsko.

Pěstování chmele v ČR dlouhodobě vykazuje aktivní saldo a aktivně tak zmírňuje záporné saldo agrárního zahraničního obchodu ČR. Vývoz v kalendářním roce 2013 představoval hodnotu téměř 756 mil. Kč.

PĚSTOVÁNÍ GENETICKY MODIFIKOVANÝCH PLODIN

Geneticky modifikované (dále jen „GM“) neboli transgenní plodiny jsou takové plodiny, u kterých byl změněn dědičný materiál pomocí genových technologií (genového inženýrství). GM plodiny se vyznačují různými specifickými vlastnostmi, mezi které patří zejména odolnost vůči škůdcům nebo tolerance k neselektivním herbicidům. Nově získané vlastnosti mají obecně přinášet přímé výhody především pro pěstitele, a to v podobě úspory nákladů, zvýšeného výnosu, zkvalitnění produkce a vyšší šetrnosti k životnímu prostředí.

V oblasti pěstování GM plodin pokračoval rozvoj nových technologií i v roce 2013, a to zejména v zemích mimo EU. GM plodiny jsou v celosvětovém měřítku významnou složkou zemědělské výroby, podíl ploch v EU v rámci světa je však zanedbatelný. Celková plocha GM plodin ve světě v roce 2013 dosáhla rekordní výše 175,2 mil. ha. Od roku 1996, kdy se GM plodiny začaly ve světě pěstovat na výměře 1,7 mil. ha, došlo během 18 let až k sto násobnému nárůstu plochy. Největší výměry GM plodin (kukuřice, sóji, bavlníku, řepky, cukrové řepy, vojtěšky, papáji a dýně) jsou v USA, Brazílii, Argentině, Indii, Kanadě a v Číně.

V oblasti právního rámce v roce 2013 s účinností od 1. ledna 2014 došlo ke změně zákona č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty, ve znění pozdějších předpisů. V příslušném ustanovení tohoto zákona byla zrušena duplicita hlášení o pěstování GM kukuřice na Ministerstvo zemědělství a zároveň na Ministerstvo životního prostředí. Zůstává tedy pouze ohlašovací povinnost pěstitelů na příslušná pracoviště Krajských agentur pro zemědělství a venkov v jednotlivých regionech jako doposud. Vlastní pravidla a povinnosti pro pěstitele GM plodin v ČR pro pěstování zůstala nezměněna.

Organizační změnou je rovněž s účinností od 1. ledna 2014 spojení ÚKZÚZ a SRS. Součástí ÚKZÚZ se tak staly některé útvary, které do 31. prosince 2013 existovaly samostatně jako SRS. Tyto útvary nadále zodpovídají svým dílem za kontrolu pravidel pěstování GM plodin na místě pěstování. Nadále provádí kontroly a posouzení dopadu pěstování na životní prostředí.

Environmentální a ekologické zemědělství

Aktuální stav a struktura ekologických subjektů k VI.2014

(Zdroj: Registr ekologických podnikatelů – REP)

Celkový počet ekologických subjektů	4368
Ekologické subjekty podle typu činnosti	Počet
Ekologický zemědělec	3864
Výrobce biopotravin	484
• z toho: Faremní zpracovatel	184
Distributor	329
• z toho: Dovozce ze 3. zemí	96
• z toho: Vývozce do 3. zemí	47
Výrobce nebo dodavatel ekologických krmiv	39
Výrobce nebo dodavatel eko. rozmnož. materiálu	34
Ekologický chovatel včel	17
Ekologický chovatel ryb	19
Ekologický pěstitel hub	3
Ekol. sběrač volně rostoucích rostlin	7

Aktuální plochy a využití půdy v EZ k VI.2014

(Zdroj: Registr ekologických podnikatelů – REP)

Plochy podle kultur	Výměra půdy v EZ (ha)	Výměra půdy v PO (ha)	Celkem ha	
				%
Orná půda	51619,98	4592,54	56212,52	11,81
Zelinářská zahrada	8,42	2,05	10,47	0,00
Travní porost	396540,62	15381,32	411921,94	86,52
Ovocný sad intenzivní	3587,66	190,85	3778,51	0,79
Ovocný sad extenzivní	2621,33	333,97	2955,30	0,62
Vinice	838,42	169,13	1007,55	0,21
Chmelnice	8,84	1,74	10,58	0,00
Jiná kultura	89,29	66,04	155,33	0,03
Školka	0,97	9,24	10,21	0,00
Rybník	3,41	0,42	3,83	0,00
Porost RRD	14,67	7,39	22,06	0,00

Plochy podle kultur	Výměra půdy v EZ (ha)	Výměra půdy v PO (ha)	Celkem ha	%
Zalesněná půda	4,39	1,08	5,47	0,00
Celkem	455338,00	20755,77	476093,77	100,00

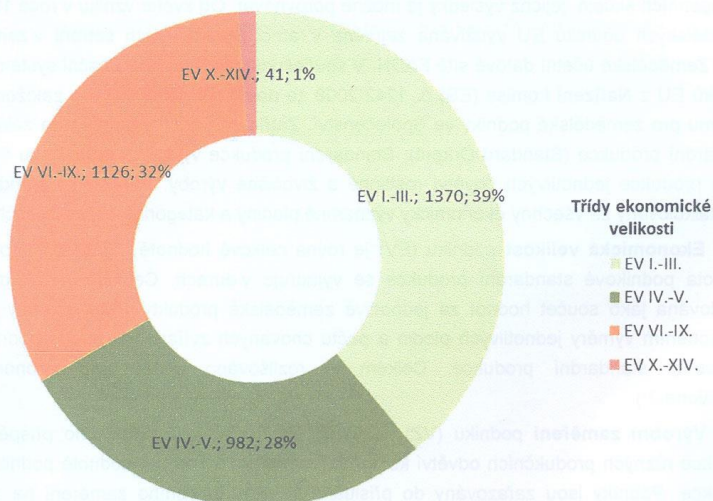
Aktuální výměra půdy v EZ podle krajů k VI.2014

(Zdroj: Registr ekologických podnikatelů – REP)

Kraj	Výměra půdy v EZ (ha)	Výměra půdy v PO (ha)	Celkem (ha)
Jihočeský	66516,33	3146,74	69663,07
Karlovarský	53791,29	831,90	54623,19
Moravskoslezský	53039,26	1423,44	54462,70
Plzeňský	50888,95	3554,05	54443,00
Ústecký	42150,04	1588,43	43738,47
Olomoucký	36311,09	1927,04	38238,13
Zlínský	34624,05	1998,55	36622,60
Liberecký	31245,45	808,71	32054,16
Královéhradecký	20699,37	1012,12	21711,49
Vysočina	20453,45	1246,83	21700,28
Středočeský	16133,52	1254,42	17387,94
Jihomoravský	15742,73	1140,89	16883,62
Pardubický	13723,26	806,18	14529,44
Hlavní město Praha	19,20	16,47	35,67
Celkem	455337,99	20755,77	476093,76

Rozložení ekonomických tříd velikosti EZ zemědělských podniků

Nejvyšší ekonomický i produkční přínos sektoru má kategorie EV IV - V a EV VI - IX o výměře prům. 40 - 270 ha. Farmy nad 1000 ha (EV X-XIV) představují pouze 1 % podniků.

Srovnání základních statistických ukazatelů EZ 2012 – pololetí 2014

(Zdroj: REP, Ročenka EZ 2012)

	31. 12. 2012	31. 12. 2013	Červen 2014
Počet ekofarem	3 934	4 413	4 368
Výměra zemědělské půdy v ekologickém zemědělství (ha)	490 762	493 394	476 093
Podíl ekologického zemědělství na celkové výměře zemědělské půdy (%)	11,60	11,68	10,9
Výměra orné půdy (ha)	58 489	57 654	56 212
Výměra trvalých travních porostů (ha)	407 219	411 015	411 921
Výměra trvalých kultur (sady) (ha)	6 672	6 792	6 733
Výměra trvalých kultur (vinice) (ha)	1 000	1 037	1 007
Výměra trvalých kultur (chmelnice) (ha)	11	14	10
Ostatní plochy (ha)	17 371	16 882	
Počet výrobců biopotravin	454	493	484

Podmínky, ve kterých hospodaří podniky EZ a jejich výkonnost

(Zdroj: FADN 2012, Bulletin ÚZEI č.4/2012)

Počty podniků a obhospodařované výměry s rozlišením kategorií LFA:

- 40 % hospodaří **v horské LFA** na 50 % z celkové výměry ekologického zemědělství, 92 % této výměry jsou trvalé travní porosty,
- 43 % podniků hospodaří **v jiné než horské LFA** na 40 % z celkové výměry ekologického zemědělství, 86 % této výměry jsou trvalé travní porosty,
- 16 % hospodaří **v oblastech mimo LFA** na 10 % z celkové výměry ekologického zemědělství, 52 % této výměry jsou trvalé travní porosty

Srovnání údajů odhadu produkce za všechny podniky v šetření FADN ukazuje, že **produkce ekologického zemědělství** se v roce 2012 podílela **3,99 % celkové hodnoty produkce zemědělství ČR, bez rozlišení kategorií LFA**, 3,35 % produkce RV, 4,78 % produkce ŽV a 4,90 % ostatní produkce. Produkce krmných plodin představuje až 99 % vnitropodnikové spotřeby.

Celková hodnota produkce ekologických potravin: 4,5 mld. Kč

Hodnota obchodovaných biopotravin na trhu: 1,76 mld. Kč

Hodnota biopotravin českého původu obch. na trhu: 1 mld. Kč

Obecný trend vývoje EZ

Od roku 2012 nejsou poskytovány finanční prostředky z PRV pro nově začínající ekologické zemědělce, stávající ekozemědělci podporu dostávají. Z toho důvodu stagnuje nebo se zmenšuje počet ekozemědělců i výměra plochy zařazené do ekologického zemědělství.

Nicméně došlo ke zvýšení počtu výrobců biopotravin, kteří nedostávají přímé dotace na svou činnost. Nárůst jejich počtu souvisí s celkovým rozvojem trhu s biopotravinami a se zájmem spotřebitelů o biopotraviny.

Program rozvoje venkova 2014 - 2020

1) Právní rámec pro Program rozvoje venkova 2014 - 2020 (dále jen „PRV 2014+“)

Právní rámec pro PRV na EU úrovni je víceméně uzavřen, jedná se zejména o:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1305/2013 ze dne 17. prosince 2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2006
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci, kterým se doplňují některá ustanovení nařízení č. 1305/2013 a kterým se zavádějí přechodná ustanovení ze dne 11. 3. 2014 - *dosud není zveřejněno v Official Journal (předpoklad polovina června 2014)*
- Nařízení Komise, kterým se stanoví pravidla pro použití nařízení (EU) č. 1305/2013 - *schváleno 21. 5. 2013, dosud není zveřejněno v Official Journal (předpoklad polovina června 2014)*

2) Rozpočet PRV 2014 +

Rozpočet z EZFRV ve výši 2 170 mil. EUR je doplněn převodem 112 mil. EUR z I. pilíře (přímých plateb) a spolu s příspěvkem státního rozpočtu ve výši 760 mil. EUR to znamená **celkové veřejné prostředky ve výši 3 042 mil. EUR na období 2014 - 2020** (v předchozím programovém období byl rozpočet 3 670 mil. EUR).

Na podporu **předávání znalostí** a inovace v zemědělství, lesnictví a potravinářství (priorita 1) je cíleno 3,8 % rozpočtu PRV (cca 117 mil. EUR)¹. Ke zvýšení **konkurenceschopnosti** zemědělských, lesnických a potravinářských podniků (priorita 2) je určeno 22,7 % rozpočtu (cca 517 mil. EUR). Na prioritu 3, která zahrnuje jednak podporu **organizace potravinového řetězce a jednak podporu dobrých životních podmínek zvířat**, je plánováno 5 % rozpočtu (cca 152 mil. EUR). Největší podíl rozpočtu, tj. 64,2 % (1 954 mil. EUR), bude využito v rámci priority 4 pro **podporu obnovy, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím**. Na podporu priority 5 pro **účinné využívání zdrojů** a podporu přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví bude určeno 0,7 % (23 mil. EUR). Pro prioritu 6, která je zaměřena na **podporu sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje** ve venkovských oblastech a zahrnuje i realizaci strategických plánů Místních akčních skupin s využitím metody LEADER, je alokováno 7,5 % (230 mil. EUR).

Pro technickou pomoc PRV je vymezeno 1 % rozpočtu. Část rozpočtu (cca 0,7 %) musí zůstat vyhrazena pro víceleté závazky z předchozího programového období u opatření, které již není v PRV implementováno, tj. pro Předčasné ukončení zemědělské činnosti.

¹ Celkových veřejných prostředků za programové období

3) Harmonogram příprav PRV 2014+

- v termínu **4. 6. - 19. 6.** probíhá **meziresortní připomínkové řízení**
- plánovaný termín **předložení programu vládě ke schválení je 30. 6.** (30. 6. bude zaslán dopis předsedovi vlády se žádostí o zařazení na **program jednání vlády dne 9. 7.**, dodatečně bude dodáno stanovisko SEA po obdržení z MŽP)
- **16. 6. proběhne** veřejné projednání návrhu PRV 2014+ a SEA vyhodnocení, předpokládaný termín vydání stanoviska MŽP je **4. 7.**
- **průběžně** probíhá vypořádání připomínek ex-ante hodnotitele i neoficiálních připomínek EK a jejich zapracování do programového dokumentu
- **oficiální předložení PRV EK:** zadání do informačního systému pro komunikaci s Evropskou komisí (SFC2014+) ihned po schválení vládou, **nejpozději do 17. 7.**
- **předpokládaný termín vyhlášení prvních výzev (měsíc, rok):** pro projektová opatření - léto 2015, pro plošná opatření se předpokládá příjem v rámci jednotné žádosti na plošné platby, tedy v termínu do **15. 5. 2015**

II. Příloha

Vyjádření Ministerstva zemědělství ČR k připomínkám Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR

Společná zemědělská politika (SZP) 2014+

K I. Pilíři (Přímé platby):

- *Nesouhlasíme s převodem finančních prostředků z I. pilíře (přímé platby) do II. pilíře (Rozvoj venkova) ve výši cca 111 mil. €;*

Rozhodnutí o přesunu prostředků mezi pilíři předcházela řada jednání o nastavení podmínek nové Společné zemědělské politiky, včetně diskuse s odbornými nevládními organizacemi. Na základě těchto jednání bude proveden transfer prostředků I. pilíře do rozpočtu Programu rozvoje venkova, a to ve výši cca 800 mil. Kč ročně v letech 2015, 2016 a 2017, následující dva roky bude přesun prostředků činit cca 300 mil Kč ročně.

- *Požadujeme v rámci podpory citlivých sektorů (tzv. couplované platby dle „článku 52“) stanovit podporu směřovanou na živočišnou výrobu v přepočtu na VDJ a nikoliv dle starších a nevyhovujících kategorií (např. kus telete masného skotu, kus dojnice);*

Při nastavení podmínek podpory citlivých sektorů byla mj. zohledněna kontinuita podpory, což se také týká historicky dlouhodobě využívaného systému sazby na kus zvířete. Zavedení nového propočtu podpory by mohlo narušit rovnováhu mezi jednotlivými druhy živočišné výroby a tzv. dobrovolná platba na produkci by tak paradoxně mohla některý z citlivých sektorů ještě více znevýhodnit.

- *Požadujeme znovu-zvážení implementace principu odpočtu nákladů za zaměstnance pro stanovení základu k aplikaci degresivity přímých plateb.*

Ministerstvo zvážilo velmi důkladně možnost odpočtu mzdových nákladů a pro její nevyužití se rozhodlo zejména po sdělení Evropské komise, že nelze aplikovat paušální odpočet mzdových nákladů, že je naopak nezbytné pečlivě rozlišit pouze mzdy zaměstnanců přímo vykonávajících zemědělské činnosti, není možné započítávat mzdu zaměstnance, který totéž provádí jako službu pro jiný subjekt apod. Tím, že ČR neuplatní možnost odpočtu mzdových nákladů, také podle našich analýz předejdeme značné byrokratické zátěži pro zemědělské podnikatele, která by s podrobnou evidencí byla spojena, a v neposlední řadě také riziku kontrolních a auditů zjištění s dopadem do rozpočtu.

K II. pilíři (Program rozvoje venkova):

- *Požadujeme posílení finanční alokace pro opatření investičního charakteru pro posílení konkurenceschopnosti převedením prostředků z alokací kompenzačních podpor (AEKO, Ekologické zemědělství).*

Nastavení finanční alokace na jednotlivá opatření vychází z celkové finanční obálky při zohlednění dílčích potřeb, investičních požadavků a navýšení míry spolufinancování ze zdrojů SR. Navržené rozdělení je kompromisem ve smyslu dosažení stanovených cílů Strategie pro růst. Doplňujeme, že alokace tohoto opatření je nyní na úrovni 81 % období 2017 – 2013, což je procentuálně nejnižší snížení ze všech projektových opatření.

- *Nesouhlasíme se znevýhodňováním některých zemědělců dle velikostních ukazatelů farmy (nad rámec stanovený v EU legislativě) – např. omezení podpor (místo na SME jak umožňuje EU legislativa) na mikro a malé podniky u podpory mladých zemědělců; omezení přístupu k poradenství jen pro farmy do 100 ha, zbytečná dvoustupňová degresivita LFA (práh od 2500 ha by byl v ČR dostatečný – práh 1000ha by měl být odstraněn).*

Omezení na mikro a malé podniky pro mladé zemědělce je stanoveno čl. 19, odst. 4 nařízení č. 1305/2013.

Omezení u poradenství bylo navrženo s ohledem na velmi nízkou alokaci opatření, která nemůže zabezpečit poskytování poradenských služeb v plném rozsahu. Proto bylo navrženo omezení jak tematické, které je zaměřeno na klíčovou problematiku, tak omezení z hlediska příjemce. Jsou to totiž právě malé podniky, u nichž je podpora dotovaného poradenství nejvyšší. Větší podniky jsou schopny si poradenství spíše zabezpečit z vlastních zdrojů, navíc částka 1 500 EUR na jednu poradenskou službu (limit stanovený nařízením) pro velký podnik ani nepředstavuje významnou částku.

Pokud jde o agresivitu LFA, povinnost zavést degresivitu plateb LFA vyplývá z evropské legislativy, konkrétně se jedná o čl. 31 odst. 4 nařízení č. 1305/2013. Ze znění tohoto ustanovení vyplývá, že by se mělo jednat o postupné snižování plateb po překročení určité prahové úrovně velikosti podniku. Zároveň musí být při vyjednávání programového dokumentu doloženo, na základě čeho byly stanoveny prahové hodnoty a procenta snížení.

Vlastní prahové hodnoty byly nastaveny ve spolupráci s ČZÚ kdy bylo možné na základě analýzy technické efektivity identifikovat několik signifikantních hranic velikosti podniku – konkrétně se jedná o hranice 500, 1000 a 2500 ha. S ohledem na minimalizaci dopadů degresivity byla jako výchozí použita hranice 1000 ha. Tato hranice zhruba odpovídá i hranici pro degresivitu v rámci přímých plateb.

Z dikce nařízení 1305/2013 a doprovodných guidelinů k opatření LFA vyplývá, že stanovení pouze jedné prahové hodnoty je z hlediska EK obtížně obhajitelné.

Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond a.s. (PGRLF)

Ministerstvo zemědělství bude požadovat při projednávání návrhu rozpočtu na rok 2015 zvýšení finančních prostředků pro PGRLF na podporu pojištění a problematiku nepojistitelných rizik (sucha) minimálně o 400 mil. Kč.

Celková výše alokace programu nákupu půdy je 100 mil. Kč. Průběžné čerpání je ve výši 50 mil. Kč a PGRLF eviduje další žádosti ve výši 20 mil. Kč. Podle ohlasu zemědělců vše nasvědčuje tomu, že program bude vyčerpán, což podporuje skutečnost, že částka de minimis byla zvýšena na dvojnásobnou výši.